“Wat leuk, maar wat is nu het effect?”

Diepgaande evaluatiebenaderingen van onderwijsprocessen- en resultaten

Jerissa de Bilde, Miette Plessers & Lisbeth Van Hecke

KATHOLIEK ONDERWIJS .VLAANDEREN

WAAROM EFFECTEN IN KAART BRENGEN?

Onderwijs drijft op energie. Leraren, directies, leerlingen en ouders investeren dagelijks veel energie in onderwijs. Maar wat levert dat op? Helpt al die energie om jonge mensen zinvolle dingen te leren, meer zelfvertrouwen op te bouwen, zelfstandiger te worden, betere mensen-in-balans te worden?"

Kris Van Den Branden, Onderwijs voor de 21ste eeuw

3

(QUASI) EXPERIMENTELE BENADERINGEN

3 grote uitdagingen…

1. We willen omgaan met een **gebrek aan controle** op het eindresultaat bij leerlingen.
2. Effecten in onderwijs gaan niet van A naar B, maar zijn **complex en** onstabiel. We willen rekening kunnen houden met deze complexiteit.
3. We willen het belangrijke **meetbaar maken**, niet omgekeerd.

Ik wil weten of …
helpt om …

We willen weten of onze verschillende initiatieven scholen ondersteunen om in te zetten op persoonsvorming & burgerschapscompetenties bij leerlingen.

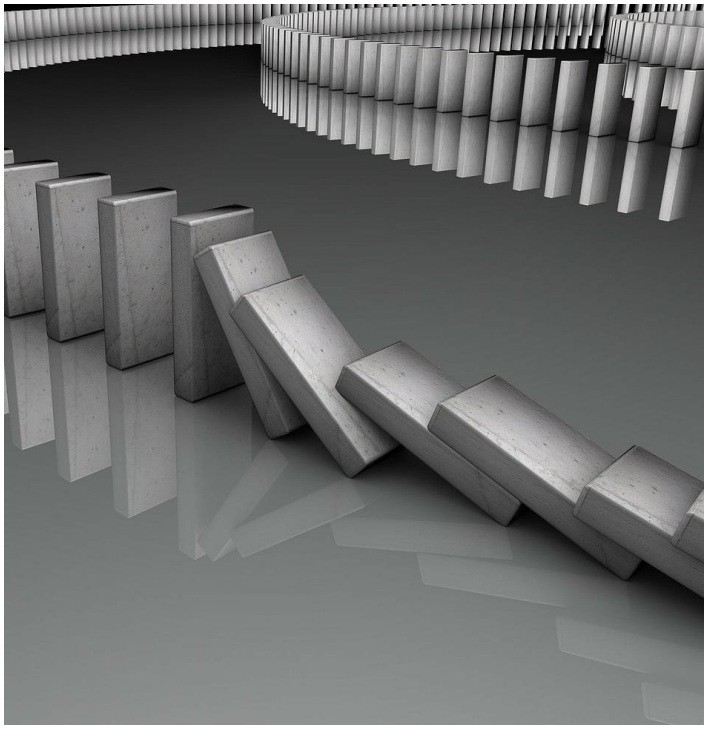

UITDAGING 1. OMGAAN MET GEBREK AAN CONTROLE OP EINDRESULTAAT

ONDERSCHEID EEN GELAAGDHEID

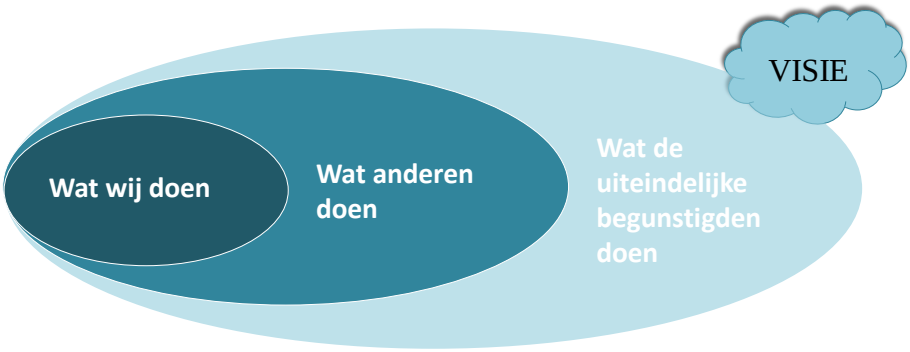

CONROLE → INVLOED → INTERESSE

INTERESSE	Resultaten	Hebben we onze uiteindelijke doelen bereikt bij **leerlingen** met onze acties?
INVLOED	Gedrag	Zien we duurzame veranderingen in **gedrag** bij **actoren** leraren, ouders, … ?
	Leereffect	Hebben de **actoren** (leraren, ouders,…) voldoende verworven… • **Kennis** • **Vaardigheden** • **Attituden /zelfvertrouwen**
CONTROLE	Tevredenheid	Wanneer is het **kwaliteitsvol?** **Is** het volgens ons kwaliteitsvol? Vinden **anderen** het leuk, motiverend en relevant?

In mijn school zie ik de volgende mogelijkheden om de effecten op verschillende niveau's in kaart te brengen…

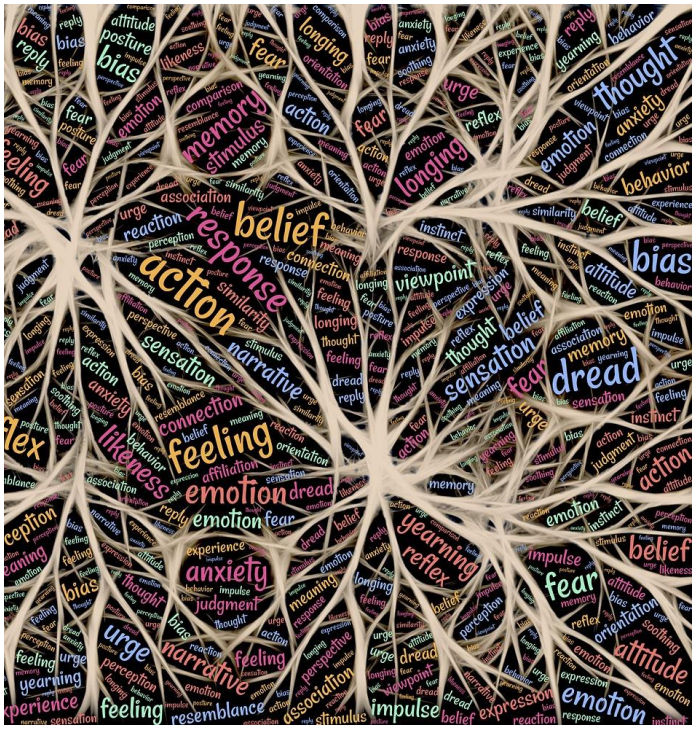
belief
response
action
feeling
emotion
dread
memory
thought
bias
anxiety
fear
likeness
sensation
narrative
urge
longing
viewpoint
behavior
attitude
yearning
reflex
impulse
resemblance
association
stimulus
expression
connection
judgment
perception
reaction
instinct
experience
feeling
emotion
emotion
fear
emotion
dread
emotion
fear
emotion
emotion
emotion

Complexiteit visualiseren - waarom?

- Stap 1: *knowing what you need to know*
  - *Wat is het doel?*
  - *Wat is de weg?*

- Stap 2: meten
  - Bereiken we ons doel?
  - Bewandelen we de juiste weg?

Complexiteit visualiseren - wat?

- Proces
  - *Living product - snapshot*
  - Wat WIJ NU weten
  - Nooit definitief
- Product
  - Visueel
  - Narratief

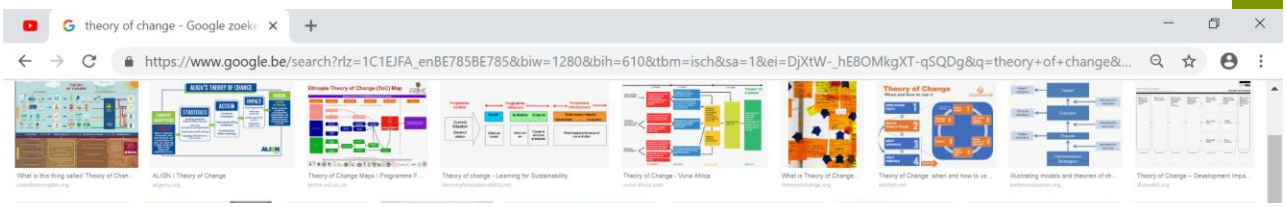

Complexiteit visualiseren - hoe? (1)

- **Nood:** welk probleem willen we aanpakken?
  - Waarom doen we dit eigenlijk?
  - Waarom zijn wij er?
- **Gewenste verandering:** wat is het antwoord op het probleem?
  - *Head in the clouds, feet on the ground*
  - *Celebrating success*

Complexiteit visualiseren - hoe? (2)

- **Actoren:** welke actoren moeten veranderen/actie ondernemen? (om verandering in het probleem te krijgen)
  - Wie is allemaal betrokken?
  - Voor wie doe je het allemaal?

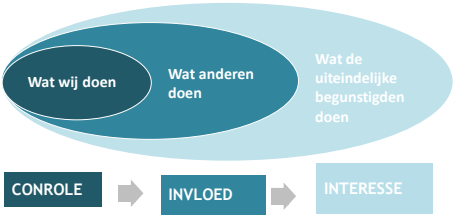

- **Verwachte resultaten:** op welke manier moeten actoren veranderen? Welke acties moeten ze ondernemen?
- **Mogelijke activiteiten:** wat doe jij om die verandering mogelijk te maken? = BACKPLANNING

Complexiteit visualiseren - hoe? (3)

- **Relatie verwachte resultaten - mogelijke activiteiten:** aannames
  - Wat wij denken dat waar is
  - Waar wij van uitgaan dat *in orde* is
  - MAAR: niet altijd waar + vaak impliciet !

"Een bewering over de wereld die aan de grondslag ligt van een veranderingsproces."

Aannames

- Aannames burgerschap:
  - Leraren hechten belang aan burgerschapsvorming.
  - Leraren hebben voldoende tijd en ruimte.
  - Op school is er ruimte voor kritische reflectie en open dialoog.
  - Leraren en directie werken constructief samen.
  - Leraren zijn bereid om tijdens en na een begeleiding zelf aan de slag te gaan.
  - Leraren kunnen kansen voor burgerschapsvorming identificeren (interessante thema's identificeren, gebruik maken situaties die zich voordoen, …).
  - Leraren hebben opeenvolgende succeservaringen.
  - Leraren zijn en blijven enthousiast.
  - Leraren ervaren de noodzaak van een evaluatie-instrument.
  - Leerlingen begrijpen de vraagstellingen.
  - …

	Kleine gevolgen	Grote gevolgen
Waarschijnlijk waar	Geen probleem	Kunnen de gevolgen verzacht worden?
Waarschijnlijk niet waar	Kan het risico gereduceerd worden?	Opgelet! Rethink the design!

Complexiteit visualiseren:
een kaart om te kijken wat en hoe we gaan meten

UITDAGING 3.
HET BELANGRIJKE MEETBAAR MAKEN

WAT WIL JE WETEN?

- Denk ook aan je kritische assumpties
- Hoe concreter je doelen, hoe eenvoudiger je stap naar evaluatie.

HOE WIL JE DIT METEN?

Ik wil weten… Omdat…	Ik ga meten …	Door gebruik te maken van…	Waarna ik ga…

OOK DIT IS METEN…

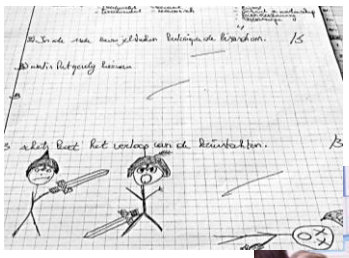

29

Tot slot… Hoe vermijden dat het planlast wordt?

- Er gebeurt al veel…
  - Benut je missie & visie, prioriteiten uit je schoolwerkplan.
  - Waar en hoe zit evaluatie nu al verweven in je schoolwerking?
- Benut evaluatie ontwikkelingsgericht:
  - Doe het niet enkel voor de inspectie, waak voor nodeloze planlast door te schrappen als je er niet uit leert.
  - Het biedt ook kansen om helderheid te krijgen, expertise te delen, prioriteiten te stellen,… .

MEER LEZEN?

www.wageningenportals.nl/msp
https://www.socius.be/publicatie/peilen-naar-de-impact-van-sociaal-culturele-praktijken/
www.outcomemapping.eu
http://www.theoryofchange.nl/resource/theory-change-thinking-practice-stepwise-approach

CONTACT

Miette.plessers@katholiekonderwijs.vlaanderen
Lisbeth.vanhecke@katholiekonderwijs.vlaanderen
Jerissa.debilde@katholiekonderwijs.vlaanderen